

Specialstudier

Februari 2026

Företagens prispåslag och deras
bidrag till högre priser 2019–2023

Specialstudie

Företagens prispåslag och deras bidrag till högre priser 2019–2023

Konjunkturinstitutet (KI) är en statlig myndighet under Finansdepartementet. KI gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Konjunkturinstitutet analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I Konjunkturbarometern publiceras varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyseras de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Hållbarhetsrapporten analyserar den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

KI publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier**, **KI-kommentarer**, **Working paper** och **PM** samt som **remissvar**.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från www.konj.se. Den senaste statistiken och prognoserna hittar du under www.konj.se/statistik.

Förord

Regeringen gav 2022 Konjunkturinstitutet i uppdrag att analysera hur priserna hos svenska företag ökat i förhållande till deras kostnader. Som svar på uppdraget publicerade Konjunkturinstitutet under 2022 och 2023 ett antal rapporter (se Konjunkturinstitutet 2022, 2023a). Denna specialstudie är ett tillägg till de tidigare redovisade rapporterna.

I rapporten beräknas utvecklingen för svenska företags prispåslag under perioden 2019–2023 och deras betydelse för företagens förändrade priser uppskattas.

Specialstudien är författad av Fredrik Paues. Johan Mellberg vid Skatteverket har gjort merparten av de numeriska beräkningarna. Professor Mikael Carlsson vid Uppsala universitet har bidragit med råd under arbetets gång.

Stockholm i februari 2026

Albin Kainelainen
Generaldirektör

Innehåll

1	Sammanfattning.....	5
2	Metod	6
3	Data	8
4	Resultat.....	9
4.1	Prispåslagens utveckling	9
4.2	Nedbrytning av företagens prisförändringar.....	13
	Referenser	20
	Bilaga 1: Teknisk metodbeskrivning.....	21
	Bilaga 2: Detaljerad databeskrivning.....	24
	Bilaga 3: Utvecklingen efter bransch	27

1 Sammanfattning

På uppdrag från regeringen har Konjunkturinstitutet i en rad rapporter med olika metoder analyserat hur svenska företag har höjt priserna i förhållande till sina kostnader 2019–2023 (Konjunkturinstitutet 2022, 2023a).

Denna rapport kompletterar de tidigare med en analys av prissättningen på företagsnivå. För att undersöka om företagen höjt sina priser i förhållande till sina kostnader, uppskattas i denna rapport utvecklingen för företagens prispåslag. Prispåslaget definieras i relativa termer som kvoten mellan det pris som ett företag sätter och företagets kostnad för att producera ytterligare en enhet (dess så kallade marginalkostnad).¹ Rapporten använder en metod för att mäta detta relativa prispåslag på företagsnivå utifrån moms- och arbetsgivardeklarationer. Samma data används sedan för att uppskatta hur mycket prispåslagen bidragit till de observerade prisförändringarna i förhållande till andra faktorer, såsom insatsvarupriser och löner.

Överlag bedöms prispåslagen ha minskat 2019–2023. Detta gäller för alla företagsstorlekar såväl som för tjänstebranscherna. Undantaget är varubranscherna, där prispåslagen i stället ökade något. När prisökningarna bryts ner i sina bidragande faktorer var det, även inom varubranscherna, i första hand andra faktorer, som insatsvarupriser och löner, som bidrog till att priserna steg. Dessa resultat är i linje med de från Konjunkturinstitutets tidigare rapporter där svenska konsumentpriser under perioden bedömts ha ökat i linje med företagens kostnader (Konjunkturinstitutet 2023b).

I regeringsuppdraget pekades priserna i dagligvaruhandeln ut som särskilt intressanta. Konjunkturinstitutet har därför i de tidigare rapporterna analyserat livsmedelspriserna och branscherna i livsmedelskedjan mer ingående (Konjunkturinstitutet 2023a). Baserat på de använda metoderna och det tillgängliga datamaterialet har det dock varit svårt att med säkerhet bedöma var i livsmedelskedjan priserna ökade mest. Till skillnad från i de tidigare rapporterna kan livsmedelskedjan i denna rapport delas upp i olika led och utvecklingen för respektive leds prispåslag beräknas. Inom råvaruproduktionen ökade prispåslagen generellt, medan de minskade inom tillverkningen och var förhållandevis stabila inom parti- och dagligvaruhandeln. Prisökningarna drevs främst av insatsvarupriser inom tillverkning och dagligvaruhandel, medan höjda prispåslag bidrog till högre priser inom råvaruproduktion och även partihandel, om än i mindre utsträckning.

Samtidigt som datamaterialet som analyseras i denna rapport är jämförelsevis detaljerat kräver metoden antaganden som begränsar hur starka slutsatser som kan dras. Metoden antar bland annat att företagens kapitalstockar är oförändrade över tid och medför att förändringar i kapitalkostnader inte beaktas. Antagandet innebär att osäkerheten ökar med studieperiodens längd.²

---

¹ Ett alternativ hade varit att i stället definiera prispåslaget i absoluta termer som *skillnaden* i kronor mellan det pris som företaget sätter och företagets kostnad för att producera ytterligare en enhet. Skillnaden mellan de två definitionerna kan illustreras genom att beakta ett företag som behåller sitt absoluta prispåslag samtidigt som dess insatsvarukostnader ökar. Eftersom den procentuella ökningen för företagets pris då är lägre än den för dess marginalkostnad, kommer företagets relativa prispåslag falla.

² Se vidare bilaga 1.

2 Metod

I denna rapport definieras ett företags relativa prispåslag efter De Loecker och Warzynski (2012) som kvoten mellan dess försäljningspris och dess kostnad för att producera ytterligare en enhet (företagets så kallade marginalkostnad):

$$\mu_{it} = \frac{p_{it}}{MC_{it}} \quad (1)$$

där μ_{it} är prispåslaget för ett företag i i tidpunkt t , p_{it} företagets försäljningspris och MC_{it} dess marginalkostnad.

Rapporten använder De Loecker och Warzynskis (2012) metod för att empiriskt mäta företags prispåslag utifrån registerdata.³ Metoden antar att företag kan ändra volymerna av sina olika produktionsfaktorer olika lätt, där vissa faktorer (till exempel elektricitet och insatsvaror) kan ändras i stort sett utan fasta kostnader, medan ändringar av andra (till exempel maskiner) kräver investeringar. Om företag minimerar sina kostnader för att producera en given volym, kommer produktionsfaktorer med låga eller inga justeringskostnader användas i så gott som optimala volymer. Genom att beakta kostnaderna och produktionselasticiteten⁴ för en produktionsfaktor med låga eller inga justeringskostnader samtidigt, kan ett företags prispåslag beräknas.

Insatsvaror antas typiskt sett vara en produktionsfaktor med just låga eller inga justeringskostnader och i denna rapport beräknas därför prispåslaget med hjälp av insatsvaror. Eftersom insatsvaror givet dessa låga justeringskostnader därmed kan antas användas i så gott som optimal volym, följer av De Loecker och Warzynski (2012) att prispåslaget för ett företag i i tidpunkt t kan beräknas med följande ekvation:

$$\mu_{it} = \gamma_{it} \frac{p_{it} y_{it}}{p_{it}^q q_{it}} \quad (2)$$

där γ_{it} är företagets produktionselasticitet för insatsvaror,⁵ p_{it} dess försäljningspris, y_{it} dess produktionsvolym, p_{it}^q dess insatsvarupris och q_{it} dess insatsvaruvolym. Täljaren i högerledets kvot ($p_{it} y_{it}$) är följaktligen företagets omsättning och nämnaren ($p_{it}^q q_{it}$) dess insatsvarukostnad. Allt annat lika bedöms ett företags prispåslag alltså öka om dess produktionselasticitet för insatsvaror eller omsättning ökar alternativt om dess insatsvarukostnader minskar.

Eftersom det för att beräkna prispåslagets nivå krävs ytterligare antaganden om företagets produktionsfunktioner uppskattas i stället prispåslagets utveckling. Denna kan mätas genom att logaritmera ekvation (2) och sedan beräkna förändringen mellan åren $t - 1$ och t :

---

³ För en mer teknisk beskrivning av metoden från De Loecker och Warzynski (2012) och hur den används i denna rapport, se bilaga 1.

⁴ Produktionselasticiteten för en produktionsfaktor anger den procentuella förändringen i produktionen när företaget ändrar hur mycket det använder av produktionsfaktorn och håller allt annat oförändrat.

⁵ I denna specialstudie antas att produktionselasticiteten för insatsvaror är konstant (se vidare bilaga 1).

$$\Delta \log \mu_{it} = \Delta \log p_{it} y_{it} - \Delta \log p_{it}^q q_{it} \quad (3)$$

där produktionselasticiteten fallit bort eftersom den, som i Bijmens, Duprez och Jonckheere (2023, hädanefter BDJ), antas vara konstant.

För att uppskatta i vilken utsträckning företagens förändrade priser drivits av förändringar i deras prispåslag jämfört med andra förändrade faktorer används BDJ:s metod för att bryta ner förändrade försäljningspriser i förändringar i prispåslag, insatsvarupriser, löner och en residualkategori övrigt.⁶ Eftersom vare sig försäljnings- och insatsvarupriserna eller produktions- och insatsvaruvolymer observeras i deras datamaterial – och inte heller i det som används i denna rapport – undersöker BDJ, i stället för företagens försäljningspriser, deras omsättning per anställd och, i stället för deras insatsvarupriser, deras insatsvarukostnad per anställd. Variabelbytena påverkar inte bidragen av förändrade prispåslag och löner, men däremot bidragen från insatsvarupriser och kategorin övrigt. Så även om variabelbytena kan motiveras av datamaterialet, begränsar de hur starka slutsatser som kan dras om vad som bidragit till de faktiska prisförändringarna och resultaten bör tolkas försiktigt.

BDJ:s metod innebär att företagens prisförändringar mellan åren $t - 1$ och t kan brytas ner med följande ekvation:

$$\Delta \log \hat{p}_{it} = \underbrace{\Delta \log \mu_{it}}_{\text{Prispåslagseffekt}} + \underbrace{\Omega_{i,t-1}^q \Delta \log \hat{p}_{it}^q}_{\text{Insatsvarupriseffekt}} + \underbrace{\Omega_{i,t-1}^l \Delta \log w_{it}}_{\text{Löneffekt}} + \underbrace{\psi_{it}}_{\text{Övrigt}} \quad (4)$$

där $\hat{p}_{it}$ är omsättning per anställd, $\Omega_{i,t-1}^q$ och $\Omega_{i,t-1}^l$ insatsvarukostnadernas respektive lönekostnadernas andel av totala rörliga kostnader (med $\Omega_{i,t-1}^q + \Omega_{i,t-1}^l = 1$), $\hat{p}_{it}^q$ insatsvarukostnad per anställd, w_{it} lönen och ψ_{it} en restpost som hädanefter refereras till som kategorin övrigt och fångar allt som inte förklaras av de andra effekterna. Exempelvis inkluderar kategorin övrigt sådant som förändringar i produktionsvolym och total faktorproduktivitet.

---

⁶ För en mer teknisk beskrivning av metoden från BDJ och hur den används i denna specialstudie, se bilaga 1.

3 Data

Denna rapport undersöker svenska aktiebolag verksamma inom varu- och tjänstebansherna under perioden 2019–2023 och använder data på företagsnivå från Skatteverkets register över moms- och arbetsgivardeklarationer.⁷ Urvalet har begränsats för att i möjligaste mån likna det i BDJ och omfattar därför inte företag verksamma inom offentlig service, finansiella företag eller företag utan branschtillhörighet. Därefter begränsas urvalet ytterligare för att kunna beräkna variablerna som används i analysen till företag som (1) redovisar positiva värden för både in- och utgående moms ett givet kalenderår, (2) lämnar arbetsgivardeklarationer och (3) finns i båda registren två på varandra följande kalenderår.

Eftersom denna rapport fokuserar på logaritmiska förändringar som lätt kan leda till att extrema värden får oproportionerligt stort genomslag, begränsas urvalet till sist, liksom i BDJ, till företag för vilka den logaritmiska årliga förändringen i omsättning per anställd och insatsvarukostnad per anställd faller inom variablernas 5:e och 95:e percentil. Efter avgränsningarna omfattar studiepopulationen i genomsnitt 169 742 företag per år under 2019–2023 (se tabell 1). Dessa företag står i genomsnitt för 37 procent av den årliga omsättningen och 33 procent av det årliga antalet anställda hos företagen inom de studerade branscherna 2019–2023 före avgränsningarna. Det största bortfallet kommer med kravet om att företag ska förekomma i registren två på varandra följande år. Efter avgränsningarna har företagen i urvalet i genomsnitt något högre omsättning och lönekostnad samt fler anställda men lägre inköpskostnader än populationen utan dessa avgränsningar (se tabellerna 1 och 3).

Tabell 1 Deskriptiv statistik

Antal respektive miljoner kronor, löpande priser

	Antal företag	Omsättning		Inköpskostnad		Lönekostnad		Antal anställda	
		Medel-värde	Median	Medel-värde	Median	Medel-värde	Median	Medel-värde	Median
2019	160 831	25,88	3,98	16,04	1,83	4,79	0,89	12,45	3,00
2020	164 205	24,55	3,77	14,94	1,72	4,68	0,88	11,84	3,00
2021	169 968	24,62	3,85	15,03	1,74	4,72	0,89	11,69	3,00
2022	175 820	25,00	3,93	15,49	1,79	4,76	0,90	11,70	3,00
2023	177 888	25,91	3,89	15,87	1,76	5,00	0,92	11,71	2,00

Anm. Tabellen visar sammanfattande statistik för alla företag i studiepopulationen som redovisat positiva värden för både in- och utgående moms, lämnar arbetsgivardeklarationer samt förekommer i Skatteverkets register över moms- och arbetsgivardeklarationer två på varandra följande år och dessutom inom 5:e och 95:e percentilen för de logaritmiska förändringarna i omsättning per anställd och insatsvarukostnad per anställd.

Källa: Skatteverket.

⁷ För en detaljerad databeskrivning, se bilaga 2.

4 Resultat

I detta avsnitt redovisas rapportens resultat. Först presenteras prispåslagens utveckling separat för att sedan jämföras med hur andra faktorer bidragit till företagens prispförändringar. Resultaten visar att även om prispåslagen i genomsnitt minskade inom alla företagsstorlekar under 2019–2023 ökade de likväl något inom varubranscherna. När företagens prispförändringar bryts ner i olika faktorer framgår att det framför allt var andra faktorer än prispåslagen som bidrog till högre priser. Dock finns skillnader över såväl tid, företagsstorlek som bransch.

4.1 Prispåslagens utveckling

Ett företags prispåslag definieras som kvoten mellan försäljningspriset och marginalkostnaden. Prispåslaget för ett företag som sätter försäljningspriset 20 procent högre än marginalkostnaden blir alltså 1,2.

Datamaterialet och den valda metoden gör det möjligt att uppskatta hur de studerade företagens prispåslag har utvecklats, men inte prispåslagens faktiska nivåer.⁸ Som följd av detta visar diagrammen i det här avsnittet inte genomsnittliga nivåer för prispåslagen. I stället visas index där 2019 års nivå normaliserats till 100. Detta tillåter en översiktlig bedömning av prispåslagens sammanlagda utveckling över perioden.

Diagrammen kan alltså användas för att se om prispåslagen under perioden totalt sett har ökat eller minskat, men ger ingen information beträffande hur stor förändringen varit i kronor eller procent av försäljningspriset. Tolkningarna blir således väldigt olika när ett företag minskar sitt indexerade prispåslag med 5 procent från 100 till 95 beroende på om företaget innan minskningen satte sitt försäljningspris 40 eller 1 procent högre än marginalkostnaden.⁹ I det tidigare fallet blir försäljningspriset efter minskningen 33 procent högre än marginalkostnaden. I det senare fallet blir försäljningspriset i stället 4 procent *lägre* än marginalkostnaden varmed företagets vinst skulle minska för varje ytterligare såld enhet.

Diagram 1 visar utvecklingen för prispåslagen 2019–2023 när den studerade populationen undersöks i sin helhet. Som synes minskade prispåslagen under perioden. Prispåslagen steg inledningsvis och föll sedan tillbaka innan de 2023 återhämtade sig något.

För att åskådliggöra utvecklingen för företag i olika storlekar delas företagen i diagram 2 upp i fyra grupper efter antal anställda: mikro (1–10 anställda), små (11–50), medel (51–250) och stora (251 eller fler). Utvecklingen i de olika storleksgrupperna har likheter, även om de allra minsta företagen avvek något från mönstret i och med att de inte ökade prispåslagen vare sig 2020 eller 2023. År 2023 hade prispåslagen i samtliga storleksgrupper minskat relativt 2019 års nivå.

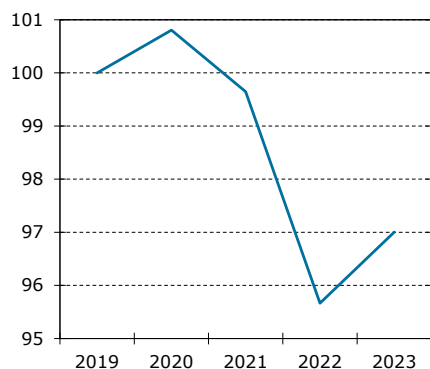
---

⁸ Borota Milicevic och Carlsson (2016) uppskattar att prispåslagen inom svensk tillverkningsindustri i genomsnitt uppgår till 1,4. Det finns dock goda skäl att misstänka att prispåslagen inom andra näringsgrenar är betydligt lägre.

⁹ Företagets prispåslag var därmed 1,40 eller 1,01 innan minskningen och 1,33 respektive 0,96 efter.

Diagram 1 Prispåslag för samtliga företag

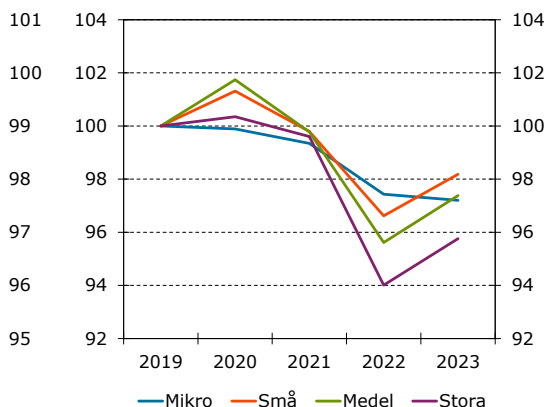
Index 2019=100

Källor: Skatteverket och Konjunkturinstitutet.

Diagram 2 Prispåslag efter företagsstorlek

Index 2019=100

Anm. Företagsstorlekar enligt följande: mikro (1–10 anställda), små (11–50), medel (51–250) och stora (251–).

Källor: Skatteverket och Konjunkturinstitutet.

HÖGRE VINSTANDELAR TROTS LÄGRE PRISPÅSLAG

Prispåslagen uppskattas ha minskat under 2019–2023. Under samma period visade Konjunkturinstitutet (2023c) att vinstandelen steg. Trots att vinstandelen ibland används som en indikator för prispåslaget finns det inte nödvändigtvis en motsättning mellan att prispåslaget och vinstandelen rör sig åt olika håll (Colonna, Torrini & Viviano 2023).

Ett företags vinstandel beräknas som vinstens andel av förädlingsvärdet, där vinsten är återstoden av omsättningen (py) efter insatsvaru- och lönekostnader ($p^q q$ respektive wl) och förädlingsvärdet är återstoden av omsättningen efter insatsvarukostnader:

$$va = \frac{py - p^q q - wl}{py - p^q q}.$$

Om företagen sätter sina försäljningspriser genom att räkna upp sin marginalkostnad MC med ett prispåslag μ , så att $p = MC \cdot \mu$, kan uttrycket ovan skrivas

$$va = \frac{\mu \frac{MC}{AC} - 1}{\mu \frac{MC}{AC} - \frac{p^q q}{p^q q + wl}}$$

där $AC \equiv (p^q q + wl)/y$ är företagets genomsnittliga enhetskostnad.¹⁰

Som synes kan vinstandelen öka av tre skäl: att prispåslaget ökar, att insatsvarukostnaderna ökar som andel av insatsvaru- och lönekostnader och att marginalkostnaden ökat mer än genomsnittskostnaden. Det senare sker exempelvis om rörliga kostnader ökar medan fasta kostnader är oförändrade.

¹⁰ $va = \frac{py - p^q q - wl}{py - p^q q} = \frac{MC\mu y - p^q q - wl}{MC\mu y - p^q q} = \frac{\frac{MC\mu y}{p^q q + wl} - 1}{\frac{MC\mu y}{p^q q + wl} - \frac{p^q q}{p^q q + wl}} = \frac{\mu \frac{MC}{AC} - 1}{\mu \frac{MC}{AC} - \frac{p^q q}{p^q q + wl}}.$

För att illustrera ett fall där vinstandelen ökar samtidigt som prispåslaget minskar, betänk ett litet saftstånd vid stranden där ägaren Anna en solig sommar dag anställer sin lillebror Bengt för att blanda jordgubbssaft (se tabell 2438). Med en flaska koncentrerad jordgubbssaft kan Bengt blanda och hålla upp 50 glas jordgubbssaft på 10 minuter.¹¹ Bengt får 250 kronor per arbetad timme och den koncentrerade jordgubbssaften kostar 25 kronor per flaska.¹² Marginalkostnaden blir $\frac{250}{50 \cdot 6} + \frac{25}{50} = 1,333$ kronor per glas och eftersom Anna säljer saften för 10 kronor per glas blir prispåslaget $10 \text{ kronor/glas} / 1,333 \text{ kronor/glas} = 7,5$. Om Bengt arbetar en timme och använder sex flaskor saft för att blanda och hålla upp 300 glas saft, blir Annas lönekostnader $250 \text{ kronor/timme} \cdot 1 \text{ timme} = 250$ kronor och insatsvarukostnader $6 \text{ flaskor} \cdot 25 \text{ kronor/flaska} = 150$ kronor, vilket summerar till totala kostnader på $250 \text{ kronor} + 150 \text{ kronor} = 400$ kronor. Eftersom det vackra vädret och saftståndets läge gör att Anna säljer all saft Bengt blandar, blir saftståndets omsättning $300 \text{ glas} \cdot 10 \text{ kronor/glas} = 3\,000$ kronor och dess vinst $3\,000 \text{ kronor} - 400 \text{ kronor} = 2\,600$ kronor. Förädlingsvärdet blir $2\,600 \text{ kronor} + 250 \text{ kronor} = 2\,850$ kronor och vinstandelen därmed $2\,600 \text{ kronor} / 2\,850 \text{ kronor} = 91$ procent.

Om nu priset på koncentrerad saft går upp till 40 kronor per flaska, stiger marginalkostnaden till $\frac{250}{50 \cdot 6} + \frac{40}{50} = 1,633$ kronor per glas och när Anna varken ändrar mängden koncentrerad saft eller Bengts arbetstid, stiger insatsvarukostnaderna till $6 \text{ flaskor} \cdot 40 \text{ kronor/flaska} = 240$ kronor medan lönekostnaderna förblir oförändrade. Annas totala kostnader stiger därmed till $250 \text{ kronor} + 240 \text{ kronor} = 490$ kronor. Och när Anna endast höjer försäljningspriset till 12 kronor per glas minskar prispåslaget nu till $12 \text{ kronor/glas} / 1,633 \text{ kronor/glas} = 7,3$. Förändringarna gör att omsättningen stiger till $300 \text{ glas} \cdot 12 \text{ kronor/glas} = 3\,600$ kronor, vinsten till $3\,600 \text{ kronor} - 490 \text{ kronor} = 3\,110$ kronor och förädlingsvärdet till $3\,110 \text{ kronor} + 200 \text{ kronor} = 3\,310$ kronor. Så trots att prispåslaget nu alltså minskat, stiger vinstandelen till $3\,110 \text{ kronor} / 3\,310 \text{ kronor} = 93$ procent.

I diagram 3 visas prispåslagens utveckling under studieperioden när företagen delats upp efter sektortillhörighet. Varubranschernas prispåslag steg under pandemins början för att sedan minska och var därmed vid pandemins slut endast marginellt högre än när den inleddes. Tjänstebanshernas prispåslag föll generellt under perioden även om en viss återhämtning syns 2023.

Diagram 4 visar prispåslagens utveckling från råvaruproducent till slutkonsument inom livsmedelskedjans olika delar. Prispåslagen inom råvaruproduktionen (SNI 01 och 03 exklusive 01.30) steg under perioden och även inom partihandeln (SNI 46.3 exklusive 46.34–35) ökade prispåslagen något. Som en motverkande faktor minskade prispåslagen inom tillverkning av livsmedel och alkoholfria drycker (SNI 10 och 11.07) och dagligvaruhandel (SNI 47.11 samt 47.2 exklusive 47.25) under perioden.

¹¹ Implicit antas här en produktionsfunktion av så kallad Leontief-form så att antal glas färdigblandad jordgubbssaft $y = 50 \min\{6l, q\}$ där l är Bengts arbetstid i timmar och q antalet flaskor koncentrerad jordgubbssaft.

¹² Kostnadsfunktionen blir $c(l, q) \equiv 200l + 30q$.

Tabell 2 Detaljer kring Annas saftstånd

Kronor per flaska, kronor, kronor per glas respektive procent

	Enhet	Lägre insatsvarupris	Högre insatsvarupris
Insatsvarupris	Kronor/flaska	25	40
Insatsvarukostnad	Kronor	150	240
Total kostnad	Kronor	400	490
Försäljningspris	Kronor/glas	10	12
Marginalkostnad	Kronor/glas	1,33	1,63
Prispåslag		7,5	7,3
Vinstandel	Procent	91	93

Anm. Tabellen visar värden från räkneexemplet i rutan "Högre vinstandelar trots lägre prispåslag" ovan.

Källa: Konjunkturinstitutet.

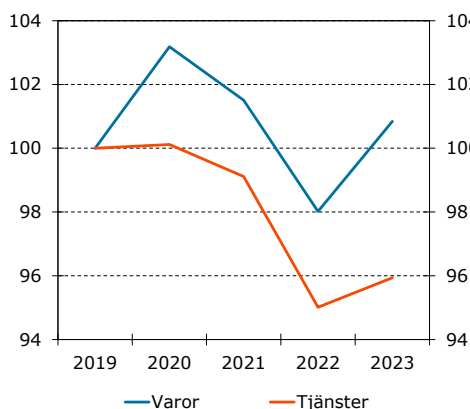
PRISPÅSLAGEN MINSKADE GENERELLT 2019–2023

Prispåslagen minskade generellt när hela studieperioden beaktas. Minskningen skedde i alla företagsstorlekar samt inom tjänstebanserna. Men inom varubanserna sågs i stället en viss ökning.

Inom livsmedelskedjan var utvecklingen mer spretig. Prispåslagen inom råvaruproduktionen steg generellt över perioden och sjönk i tillverkningen medan de relativt sett var mer eller mindre oförändrade inom parti- och dagligvaruhandel (se diagram 4). År 2023 dämpades dock utvecklingen inom råvaruproduktionen.

Diagram 3 Prispåslag efter sektortillhörighet

Index 2019=100

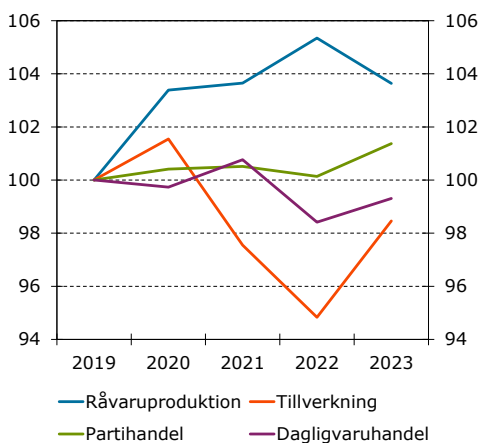

Anm. Varor och tjänster avser företag inom SNI-huvudgrupperna 01–39 respektive 41–82.

Källor: Skatteverket och Konjunkturinstitutet.

Diagram 4 Prispåslag inom livsmedelskedjan

Index 2019=100

Anm. Se **Fel! Hittar inte referensskälla.** (sida **Fel! Bokmärket är inte definierat.**) för definitioner av livsmedelskedjans olika delar.

Källor: Skatteverket och Konjunkturinstitutet.

4.2 Nedbrytning av företagens prisförändringar

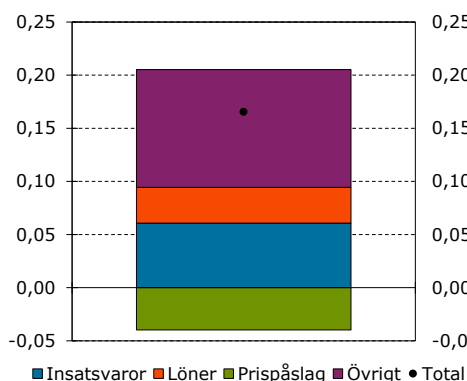
Diagrammen nedan presenterar hur de olika delarna (insatsvarupriser, löner, prispåslag och övrigt) bidrog till prisförändringarna under 2019–2023.¹³ Nedbrytningen visas för hela den studerade populationen samt för olika skärningar av företagsstorlek och branscher för hela studieperioden såväl som för enskilda år.

Som beskrivits ovan föll prispåslagen för hela populationen under 2019–2023 och bidrog således till att dämpa prisökningarna (se diagram 5). I stället var det nedbrytningens andra faktorer som bidrog till att priserna ökade. Även om såväl insatsvarupriser som löner bidrog, kom det största bidraget från kategorin övrigt. Kategorin övrigt avser allt som inte förklaras av de andra faktorerna och inkluderar exempelvis sådant som förändringar i produktionsvolym och total faktorproduktivitet (se avsnitt 2).

När studieperioden delas upp i enskilda år framgår att löner och övrigt genomgående bidrog till ökade priser (se diagram 6). Insatsvarupriser och prispåslag bytte dock tecken år 2021 då insatsvarupriserna hade ett negativt bidrag medan prispåslagen hade ett positivt.

Diagram 5 Genomsnittliga bidrag för samtliga företag åren 2019–2023

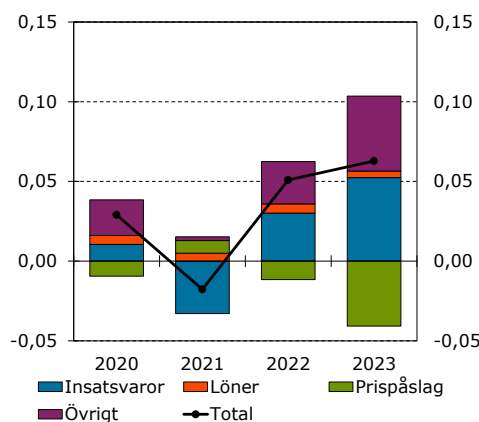
Logaritmisk förändring

Källor: Skatteverket och Konjunkturinstitutet.

Diagram 6 Årsvisa bidrag för samtliga företag

Logaritmisk förändring

Källa: Skatteverket.

PRISPÅSLAGEN DÄMPADE PRISERNA OAVSETT FÖRETAGSSTORLEK

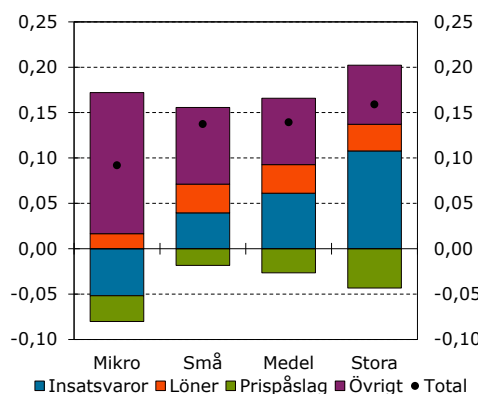
De bidragande faktorerna till prisförändringarna under 2019–2023 var snarlika oavsett företagsstorlek (se diagram 7). Minskade prispåslag bidrog till att dämpa prisförändringarna inom alla företagsstorlekar medan löneökningarna bidrog till högre priser. Stigande insatsvarupriser var den främst bidragande faktorn till högre priser bland stora företag, men bidrog allt mindre i takt med minskade företagsstorlek för att rentav dämpa priserna för de allra minsta företagen. För dessa var det i stället

¹³ Här används genomgående begreppet "prisförändringar", trots att det strikt taget rör sig om förändringar i omsättning per anställd (se avsnitt 2 och bilaga 1).

kategorin övrigt som i första hand bidrog till prisökningar. En tänkbar förklaring till det något oväntade negativa bidraget från insatsvarupriser för de allra minsta företagen skulle kunna vara stödet till korttidsarbete som utgick under pandemin. Stödet gjorde det möjligt för företag att behålla sin personal trots minskad produktion och minskade insatsvarukostnader. Eftersom insatsvarupriserna i metoden från BDJ mäts med ersättningsvariabeln insatsvarukostnad per anställd, skulle minskade insatsvarukostnader tillsammans med bibehållen personalstyrka tolkas som fallande insatsvarupriser. Ju färre anställda ett företag har, desto större påverkan har varje anställd som stannar inom företaget på insatsvarukostnaden per anställd. Tillväxtverkets (2021) utvärdering indikerar dock att mindre företag med få anställda snarare haft svårare att använda stödet, vilket talar mot förklaringen.

Diagram 7 Genomsnittliga bidrag efter företagsstorlek åren 2019–2023

Logaritmisk förändring

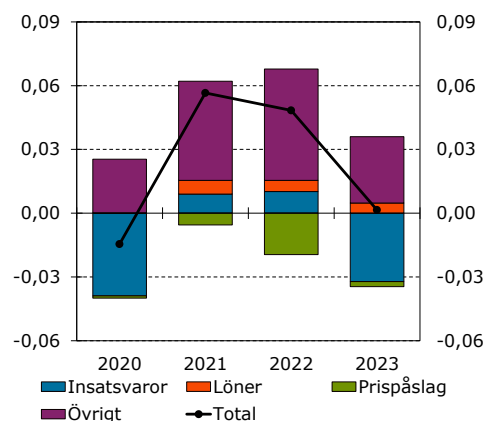

Anm. Företagsstorlekar enligt följande: mikro (1–10 anställda), små (11–50), medel (51–250) och stora (251–).

Källor: Skatteverket och Konjunkturinstitutet.

Diagram 8 Årsvisa bidrag inom företag med 10 eller färre sysselsatta

Logaritmisk förändring

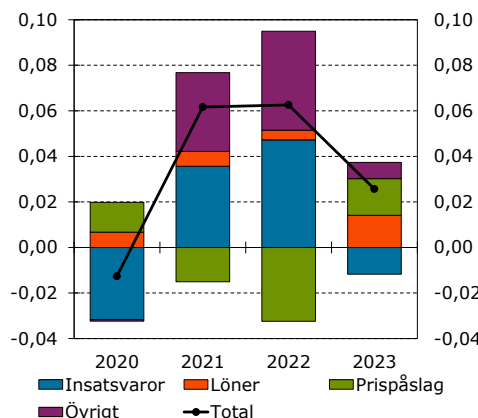

Källa: Skatteverket.

Även när studieperioden delas upp i enskilda år är utvecklingen snarlik för de olika företagsstorlekarna (se diagrammen 8–11). Insatsvarupriserna höll generellt tillbaka priserna 2020 men eldade på dem 2021 och 2022. Prispåslagen bidrog negativt till priserna förutom 2023 då de i stället bidrog till ökade priser för alla utom de allra minsta företagen.

Diagram 9 Årsvisa bidrag inom företag med 11–50 sysselsatta

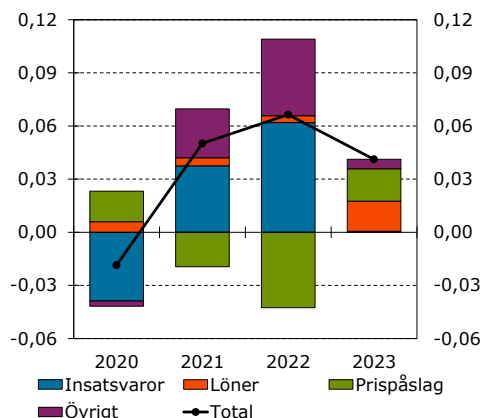
Logaritmisk förändring

Källa: Skatteverket.

Diagram 10 Årsvisa bidrag inom företag med 51–250 sysselsatta

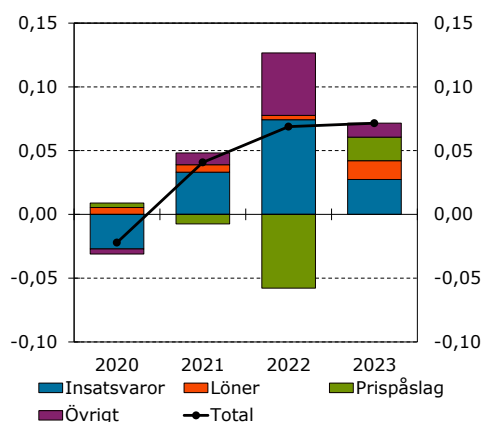
Logaritmisk förändring

Källa: Skatteverket.

Diagram 11 Årsvisa bidrag inom företag med 251 eller fler sysselsatta

Logaritmisk förändring

Källa: Skatteverket.

PRISPÅSLAG DÄMPADE PRISERNA I TJÄNSTEBRANSCHERNA OCH BIDROG SVAGT I VARUBRANSCHERNA

Svenska konsumenter såg under 2019–2023 varu- och tjänstepriserna öka med 18 respektive 16 procent där merparten av ökningarna skedde 2022 och 2023.¹⁴

För varusektorn bidrog samtliga faktorer (insatsvaror, löner, prispåslag och övrigt) till ökade priser 2019–2023 (se diagram 12). Även om prispåslagen ökade, drevs de ökade priserna framför allt av insatsvarupriserna. Utvecklingen skilde sig dock åt de enskilda

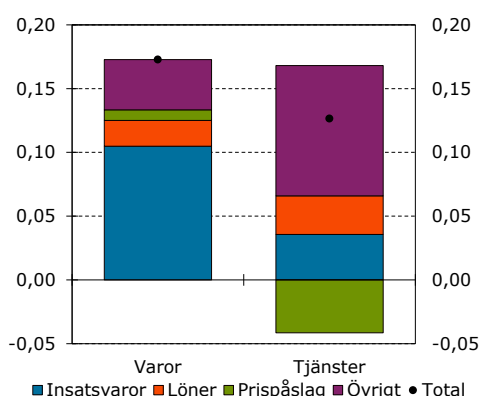
¹⁴ Konsumentpriserna och deras utveckling kan förväntas skilja sig från priserna som de studerade företagen sätter och deras utveckling bland annat eftersom många företag inte säljer direkt till konsument.

åren och exempelvis dämpades priserna 2020 av insatsvarupriserna och 2021–2022 av prispåslagen (se diagram 13).

För tjänstesektorn ökade priserna under 2019–2023 trots minskade prispåslag när alla andra faktorer ökade (se diagram 12). Även om bidraget från såväl insatsvarupriser som löner var positivt, var det kategorin övrigt som stod för den största delen av prisökningen. För de enskilda åren skiljer framför allt 2020 ut sig då insatsvarupriserna i stället bidrog till att dämpa prisökningarna (se diagram 14).

Diagram 12 Genomsnittliga bidrag efter sektortillhörighet åren 2019–2023

Logaritmisk förändring

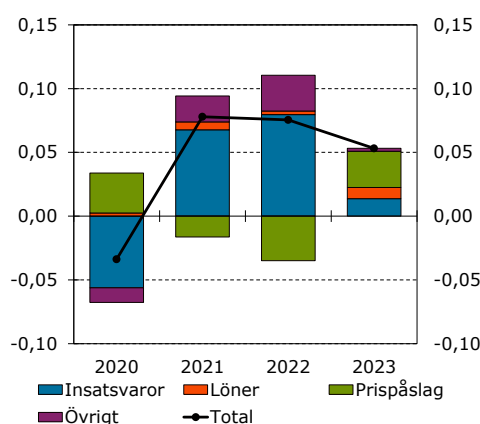

Anm. Varor och tjänster avser företag inom SNI-huvudgrupperna 01–39 respektive 41–82.

Källor: Skatteverket och Konjunkturinstitutet.

Diagram 13 Årsvisa bidrag inom varubranscherna

Logaritmisk förändring

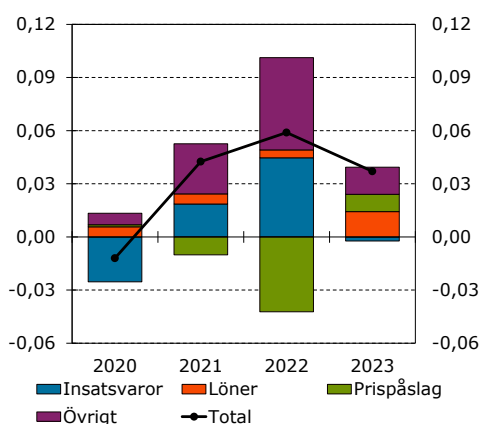

Anm. Varubranscherna avser företag inom SNI-huvudgrupperna 01–39.

Källa: Skatteverket.

Diagram 14 Årsvisa bidrag inom tjänstebranscherna

Logaritmisk förändring

Anm. Tjänstebranscherna avser företag inom SNI-huvudgrupperna 41–82.

Källa: Skatteverket.

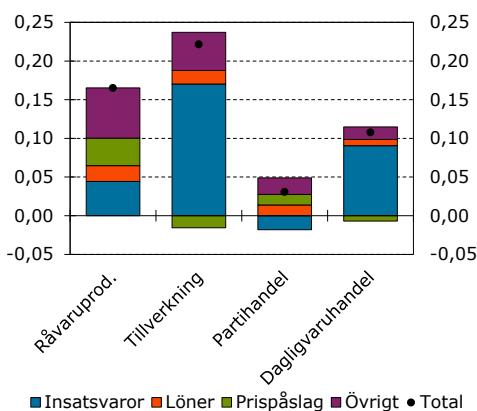
PRISPÅSLAGEN BIDROG TILL BÅDE HÖGRE OCH LÄGRE PRISER INOM LIVSMEDELSKEDJAN

Livsmedelspriserna som mötte svenska konsumenter ökade med 28 procent under 2019–2023 där merparten av ökningen skedde 2022 och 2023.¹⁵ I det här avsnittet bryts prisförändringarna i livsmedelskedjans olika delar – råvaruproduktion, tillverkning, partihandel och dagligvaruhandel – ner i kategorierna insatsvaror, löner, prispåslag och övrigt.

För studieperioden som helhet bidrog lönerna och framför allt kategorin övrigt till högre priser i samtliga delar av livsmedelskedjan medan bidragen från insatsvarupriserna och prispåslagen varit positiva såväl som negativa (se diagram 15).

Diagram 15 Genomsnittliga bidrag inom livsmedelskedjan åren 2019–2023

Logaritmisk förändring

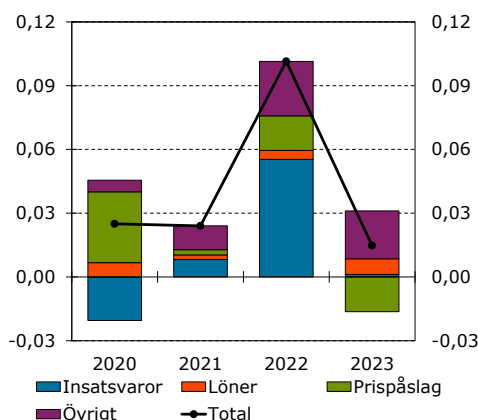

Anm. Se **Fel! Hittar inte referensskälla.** (sida **Fel! Bokmärket är inte definierat.**) för definitioner av livsmedelskedjans olika delar.

Källor: Skatteverket och Konjunkturinstitutet.

Diagram 16 Årsvisa bidrag inom råvaruproduktion

Logaritmisk förändring

Anm. Råvaruproduktion avser jordbruk, jakt och fiske (SNI 01 och 03 exklusive 01.30).

Källa: Skatteverket.

Inom råvaruproduktionen bidrog samtliga delar till ökade priser för studieperioden som helhet (se diagram 15). Även när man bryter ner perioden i enskilda år har nästan samtliga faktorer bidragit till högre priser och det var bara insatsvarupriserna 2020 och prispåslagen 2023 som alls höll tillbaka prisutvecklingen (se diagram 16).

Inom tillverkning av livsmedel och alkoholfria drycker var insatsvarupriserna den starkast bidragande faktorn till högre priser och bidrog positivt samtliga år utom 2020 (se diagram 15 och 17). Prispåslagen bidrog totalt sett negativt till prisökningen, men bidrog likväl positivt 2020 och framför allt 2023.

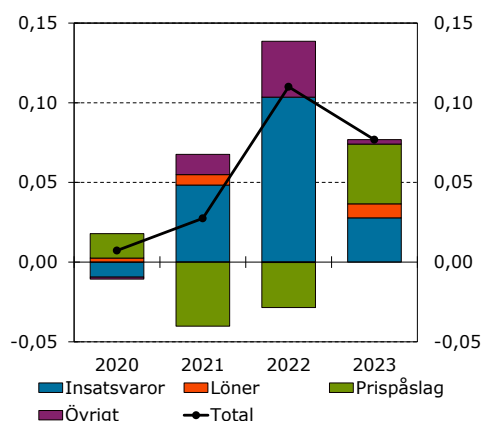
Prisökningarna för partihandel med livsmedel och alkoholfria drycker var de lägsta inom livsmedelskedjans delar (se diagram 15). Insatsvarupriserna bidrog negativt under studieperioden som helhet till följd av en kraftig minskning 2020 trots att priserna ökade samtliga andra år utom 2020 (se diagram 18). Prispåslagen bidrog till

¹⁵ Se fotnot 14.

högre priser alla år förutom 2022. Även kategorin övrigt bidrog generellt till högre priser, men dämpade dem i stället 2022.

Diagram 17 Årsvisa bidrag inom tillverkning av livsmedel och alkoholfria drycker

Logaritmisk förändring

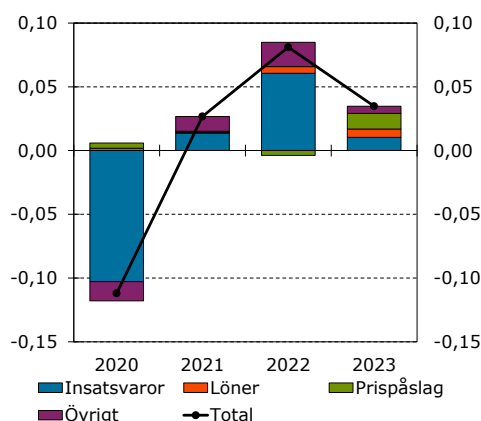

Anm. Tillverkning av livsmedel och alkoholfria drycker avser SNI 10 och 11.07.

Källa: Skatteverket.

Diagram 18 Årsvisa bidrag inom partihandel med livsmedel och alkoholfria drycker

Logaritmisk förändring

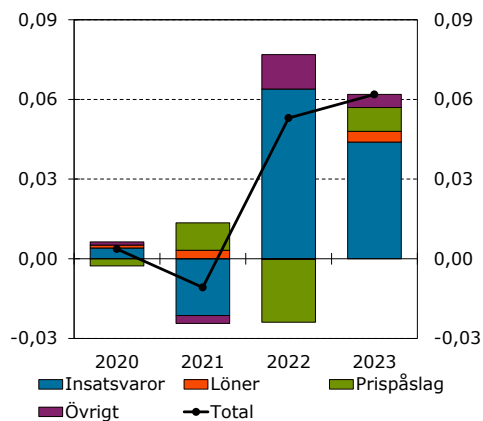
Anm. Partihandel med livsmedel och alkoholfria drycker avser SNI 46.3 exklusive 46.34–35.

Källa: Skatteverket.

Inom dagligvaruhandeln var det i första hand insatsvarupriserna som bidrog till prisförändringarna under studieperioden som helhet (se diagram 15). Lönerna och kategorin övrigt bidrog även de i mindre grad till höjda priser medan prispåslagets påverkan i stället var negativ, om än förhållandevis liten. När perioden bryts ner i enskilda år blir bilden mindre tydlig och samtliga faktorer bidrog till att både öka och minska priserna (se diagram 19). Under studieperiodens senare del när priserna ökade som mest var det likväl framför allt insatsvarupriserna som bidrog till högre priser.

Diagram 19 Årsvisa bidrag inom dagligvaruhandel

Logaritmisk förändring

Anm. Dagligvaruhandel avser SNI 47.11 samt 47.2 exklusive 47.25.

Källa: Skatteverket.

PRISÖKNINGARNA FÖRKLARAS FRÄMST AV ANNAT ÄN PRISPÅSLAG

Eftersom prispåslagen föll i studiepopulationen som helhet har de också ett negativt bidrag till prisökningarna. I stället var det insatsvarupriser, löner och övrigt som bidrog till att priserna steg. Samma mönster kan ses för samtliga företagsstorlekar samt för tjänstebranscherna. Men även om prispåslaget ökade inom varubranscherna, var dess bidrag litet jämfört med bidragen från de andra faktorerna, framför allt jämfört med bidraget från insatsvarupriserna.

Inom livsmedelskedjan spelade prispåslagen en tydlig roll för ökade priser inom jordbruk, jakt och fiske samt partihandel (även om de likväl bidrog tredje minst). Inom tillverkning och dagligvaruhandel var det framför allt insatsvarupriser som bidrog till ökade priser.

Referenser

Bijnens, G., C. Duprez och J. Jonckheere (2023) "Have greed and rapidly rising wages triggered a profit-wage-price spiral? Firm-level evidence from Belgium". *Economic Letters* 232, s. 1–4. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2023.111342>.

Borota Milicevic, T. och M. Carlsson (2016) "Markups from inventory data and export intensity". Working Paper 2016:9. Uppsala universitet. Nationalekonomiska institutionen. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-301081>.

Carlsson, M., J. Messina och O. Nordström Skans (2016) "Wage adjustment and productivity shocks". *Economic Journal* 102, nummer 595, s. 1739–1773. <https://doi.org/10.1111/econj.12214>.

Colonna, F., R. Torrini och E. Viviano (2023) "The profit share and firm mark-up: How to interpret them?". Occasional Paper 770. Bank of Italy. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4464310>.

De Loecker, J. och F. Warzynski (2012) "Markups and firm-level export status". *American Economic Review* 102(6), s. 2437–2471. <https://doi.org/10.1257/aer.102.6.2437>.

Konjunkturinstitutet (2022) "Prissättning hos svenska företag 2022". Specialstudie 092, dnr. 2023-521.

Konjunkturinstitutet (2023a) "Prissättning hos svenska företag 2023". Specialstudie 098, dnr. 2023-514.

Konjunkturinstitutet (2023b) "Pris- och kostnadsutvecklingen 2019–2023: Analys med en prismodell". Specialstudie 097, dnr. 2023-515.

Konjunkturinstitutet (2023c) "Utvecklingen av vinstandelar och enhetsvinster". Specialstudie, dnr. 2023-516.

Tillväxtverket (2021) "Korttidsstödet 2020 – Stöd till korttidsarbete 2020 i siffror", publikation 0309.

Varian, H.R. (1992) *Microeconomic Analysis*, 3:e utgåvan. New York: Norton.

Bilaga 1: Teknisk metodbeskrivning

Uppskattning av prispåslag

Rapporten utgår från De Loecker och Warzynskis (2012) metod för att empiriskt mäta företags prispåslag. Inom ramen för denna rapport innebär deras metod ett antagande om att ett företag i period t producerar volymen y_{it} med produktionsfaktorerna kapital k_{it} , arbetskraft l_{it} och insatsvaror q_{it} samt en produktionsfunktion f_i så att $y_{it} = f_{it}(a_{it}, k_{it}, l_{it}, q_{it})$ där a_{it} är total faktorproduktivitet. Produktionsfaktorerna arbetskraft och insatsvaror är variabla, med vilket menas att de kan ändras fritt, medan förändringar av kapitalet är förknippade med justeringskostnader. Författarna definierar företagets prispåslag som

$$\mu_{it} \equiv \frac{p_{it}}{MC_{it}} \quad (5)$$

där p_{it} är försäljningspriset och MC_{it} marginalkostnaden.

De härleder därefter optimalvillkor utifrån ett teoretiskt optimeringsproblem där företag, givet sitt kapital, väljer nivåer för arbetskraft och insatsvaror som minimerar kostnader för att producera en given volym. Av dessa optimalvillkor följer ett förhållande mellan en produktionsfaktors produktionselasticitet, samma produktionsfaktors kostnadsandel av företagets omsättning och företagets prispåslag. Exempelvis innebär det att produktionselasticiteten för insatsvaror

$$\gamma_{it} = \mu_{it} \frac{p_{it}^q q_{it}}{p_{it} y_{it}} \quad (6)$$

där p_{it}^q är insatsvarupriset, $p_{it}^q q_{it}$ insatsvarukostnaderna och $p_{it} y_{it}$ omsättningen.

I denna rapport antas, likt i BDJ, att produktionselasticiteten för insatsvaror γ_{it} är konstant: $\gamma_{it} = \gamma_i$ för alla t .¹⁶ Antagandet gör att produktionselasticiteten faller bort när prispåslagets utveckling uppskattas genom att logaritmera ekvation (6) och sedan beräkna förändringen mellan perioderna $t - 1$ och t :

$$\Delta \log \mu_{it} = \Delta \log p_{it} y_{it} - \Delta \log p_{it}^q q_{it}. \quad (7)$$

Även om prispåslagets nivå vore intressant att beräkna, är en fördel med att uppskatta deras utveckling att resultaten inte påverkas av sammansättningseffekter i och med att eventuella bestående skillnader i prispåslagets nivå kortas bort.

Nedbrytning av företagens prisförändringar

För att förhålla prispåslagets utveckling till produktionsfaktorernas kostnadsutveckling används metoden från BDJ för att bryta ner företagens prisförändringar i

---

¹⁶ Antagandet implicerar att produktionsfunktionen tar formen $f_{it}(a_{it}, k_{it}, l_{it}, q_{it}) = g_{it}(a_{it}, k_{it}, l_{it}) q_{it}^{\gamma_i}$ där g_{it} är en funktion av total faktorproduktivitet, kapital och arbetskraft.

kategorierna insatsvarupriser, löner, prispåslag och övrigt. BDJ antar att produktionsfunktionen för företag i har konstant skalavkastning, att respektive företags kapitalstock är konstant ($k_{it} = k_i$ för alla t) och att deras totala rörliga kostnader beskrivs av en funktion

$$C_{it}(a_{it}, p_{it}^q, w_{it}, y_{it}) \equiv y_{it} \frac{c_{it}(p_{it}^q, w_{it})}{a_{it}} \quad (8)$$

där c_{it} i sin tur är en funktion av insatsvarupriset och lönen w_{it} . Eftersom marginalkostnaden $MC_{it} = C_{it}(a_{it}, p_{it}^q, w_{it}, y_{it})/y_{it}$, kan ekvation (5) skrivas som $p_{it} = \mu_{it} c_{it}(p_{it}^q, w_{it})/a_{it}$. Förändringen över tid kan fås genom att logaritmera och beräkna skillnaden mellan perioderna $t - 1$ och t :

$$\Delta \log p_{it} = \Delta \log \mu_{it} + \Delta \log c_{it}(p_{it}^q, w_{it}) - \Delta \log a_{it}. \quad (9)$$

Den totala derivatan av funktionen c_{it} kan med hjälp av Shephards lemma (Varian 1992, s. 74–75) skrivas

$$dc_{it}(p_{it}^q, w_{it}) = q_{it} dp_{it}^q + l_{it} dw_{it}, \quad (10)$$

vilket genom att först dividera med c_{it} och sedan använda kedjeregeln kan skrivas

$$d \log c_{it}(p_{it}^q, w_{it}) = \Omega_{it}^q d \log p_{it}^q + \Omega_{it}^l d \log w_{it} \quad (11)$$

där Ω_{it}^q och Ω_{it}^l är insatsvarornas respektive lönekostnadernas andel av totala rörliga kostnader. Ekvation (9) kan därmed approximativt skrivas

$$\Delta \log p_{it} = \Delta \log \mu_{it} + \Omega_{i,t-1}^q \Delta \log p_{it}^q + \Omega_{i,t-1}^l \Delta \log w_{it} - \Delta \log a_{it}. \quad (12)$$

Eftersom försäljnings- och insatsvarupriserna samt produktions- och insatsvaruvolymer inte observeras i BDJ:s datamaterial – och inte heller i det datamaterial som används i denna rapport, se avsnitt 3 – definierar författarna ersättningsvariablerna omsättning per anställd $\hat{p}_{it} \equiv p_{it} y_{it} / l_{it}$ och insatsvarukostnad per anställd $\hat{p}_{it}^q \equiv p_{it}^q q_{it} / l_{it}$. Dessa variabler låter författarna skriva ekvation (12) som

$$\Delta \log \hat{p}_{it} = \underbrace{\Delta \log \mu_{it}}_{\text{Prispåslagseffekt}} + \underbrace{\Omega_{i,t-1}^q \Delta \log \hat{p}_{it}^q}_{\text{Insatsvarupriseffekt}} + \underbrace{\Omega_{i,t-1}^l \Delta \log w_{it}}_{\text{Löneffekt}} + \underbrace{\psi_{it}}_{\text{Övrigt}} \quad (13)$$

där $\psi_{it} \equiv \Delta \log y_{it} + (1 + \Omega_{i,t-1}^q) \Delta \log l_{it} - \Delta \log a_{it} - \Omega_{i,t-1}^q \Delta \log q_{it}$ och utgör residualkategorin övrigt. Författarna använder ekvation (13) för att bryta ner företagens prispförändringar i de som kan förklaras av prispåslag, insatsvarupriser, löner och övrigt.

Omsättning per anställd skiljer sig dock från försäljningspriset och skillnaden begränsar hur starka slutsatser som kan dras av analysen. Specifikt tar omsättning per anställd till skillnad från försäljningspris hänsyn till real arbetsproduktivitet. Detta till trots ska det framhållas att effekterna av prispåslag och löner är oförändrade mellan ekvationerna (12) och (13). Effekten av insatsvarupriserna skulle kunna skilja sig. Framför allt skiljer sig dock de två ekvationerna vad beträffar den sista termen. Ekvation (13) isolerar inte förändringen i total faktorproduktivitet utan har i dess ställe den mer komplicerade termen ψ_{it} .

Slutligen tar BDJ:s metod för att bryta ner prisförändringarna i och med antagandet om konstant kapitalstock inte hänsyn till förändrade kapitalkostnader. Om kapitalstocken i stället antogs vara rörlig, skulle ekvation (12) se annorlunda ut; dels skulle kostnadsandelarna vara mindre (eftersom deras nämnare då även skulle inkludera kapitalkostnaden), dels skulle en term som fångar den förändrade kapitalkostnaden tillkomma. De uppskattade effekterna från insatsvarupriser och löner hade blivit mindre och beroende på hur kapitalkostnaderna utvecklats hade bidraget från kategorin övrigt ökat eller minskat. Som diskuteras i Konjunkturinstitutet (2023a, s. 24–25) är det möjligt att de höga vinstandelarna som observerats under studieperioden förklaras av ökade kapitalkostnader. Detta skulle i så fall tala för att BDJ:s metod även överskattar bidraget från kategorin övrigt.

Bilaga 2: Detaljerad databeskrivning

Studiepopulationen består av svenska aktiebolag från varu- och tjänstesektorena och datamaterialet inhämtas från Skatteverkets register över moms- och arbetsgivardeklarationer.

I momsdeklarationerna rapporteras omsättning ($p_{it}y_{it}$ enligt notationen i bilaga 1) samt in- och utgående moms. Ingående moms är moms som företag betalat på inköp av insatsvaror och -tjänster. Företagens insatsvarukostnader ($p_{it}^q q_{it}$) uppskattas därmed genom att dividera ingående moms med 25 procent – den vanligast förekommande momssatsen.¹⁷

I arbetsgivardeklarationerna rapporteras antal avlönade samt deras löner men inget om vare sig deras anställningsgrad eller arbetade timmar. Lönesumman ($w_{it}l_{it}$) kan beräknas genom att summera de utbetalda lönerna. Datamaterialet saknar dock ett tillförlitligt mått på antal helårsekvivalenter (l_{it}). Antalet helårsekvivalenter för ett givet år ersätts därför med antal anställda och uppskattas på företagsnivå som antal avlönade vars genomsnittliga månadslön för året överskred 10 000 kronor.¹⁸ Den genomsnittliga lönen (w_{it}) uppskattas sedan genom att dividera lönesumman med antal anställda.

För att klassificera företag efter näringsgren används standard för svensk näringsgrensindelning (SNI). Klassificeringen baseras på företagets huvudsakliga verksamhet under ett år.

Studiepopulationen avgränsas till företag som (1) redovisar positiva värden för både in- och utgående moms för ett givet kalenderår och (2) lämnar arbetsgivardeklarationer. Vidare utesluts finansiella företag (företag inom SNI-huvudgrupperna 64–66), företag verksamma inom offentlig service (företag inom SNI-huvudgrupperna 84 eller högre) och företag som saknar branschtillhörighet. Efter dessa begränsningar innehåller urvalet i genomsnitt 533 239 företag per år under studieperioden (se tabell 3).

---

¹⁷ Många varor och tjänster är belagda med en lägre momssats än 25 procent. Det går dock inte att utifrån momsdeklarationerna urskilja vilken andel av inköpen som är belagda med en specifik momssats. De skattade inköpskostnaderna i tabell 3 underskattar därmed de faktiska något. I nedbrytningen i avsnitt 4.2 medför detta att insatsvarupriseffekten underskattas och löneeffekten överskattas. I analysen av prispåslagen i avsnitt 4.1 är det dock enbart en förändring av ett företags genomsnittliga momssats som skulle påverka resultaten och det finns därmed ingen anledning att misstänka att resultaten under- eller överskattas av just detta skäl.

¹⁸ En liknande metod används av Carlsson, Messina och Nordström Skans (2016). Tabellerna 3 och 4 kan tyckas implicera ett iögonfallande högt totalt antal anställda. En sådan beräkning är dock missriktad. Även om förändringen i antal anställda på företagsnivå fungerar för att uppskatta förändringen i antal helårsekvivalenter, är måttet antal anställda per företag olämpligt för att beräkna ett totalt antal anställda. Som måttet är konstruerat leder en sådan summering i stället till ett värde som ligger närmare totalt antal *anställningar*. Men i och med att antalet anställda i beräkningarna endast används på företagsnivå och endast förekommer som förändring – se till exempel ekvationerna (12) och (13) – spelar den exakta nivån, i synnerhet den aggregerade nivån, mindre roll för resultaten.

Tabell 3 Deskriptiv statistik för företag förekommande i Skatteverkets register

Antal respektive miljoner kronor, löpande priser

	Antal företag	Omsättning		Inköpskostnad		Lönekostnad		Antal anställda	
		Medel-värde	Median	Medel-värde	Median	Medel-värde	Median	Medel-värde	Median
2019	502 063	20,96	1,10	14,00	0,33	4,66	0,71	11,77	2,00
2020	525 017	19,56	1,01	13,06	0,30	4,55	0,69	11,16	2,00
2021	555 455	20,70	1,04	14,34	0,30	4,66	0,70	11,17	2,00
2022	586 609	23,24	1,07	16,02	0,30	4,79	0,71	11,30	2,00
2023	497 053	25,80	1,29	17,80	0,38	4,98	0,72	11,19	2,00

Anm. Tabellen visar sammanfattande statistik för alla företag i studiepopulationen som redovisat positiva värden för både in- och utgående moms, lämnar arbetsgivardeklarationer samt förekommer i Skatteverkets register över moms- och arbetsgivardeklarationer.

Källa: Skatteverket.

I rapporten görs beräkningarna genomgående på företagsnivå för att sedan aggregeras till högre nivåer medelst viktade medelvärden där lönekostnaderna används som vikter. Eftersom rapporten undersöker årsvisa förändringar begränsas urvalet årsvis till de företag som även förekommer i datamaterialet föregående år, varmed urvalet i genomsnitt innehåller 201 358 företag per år under studieperioden 2019–2023 (se tabell 4). Efter denna begränsning står de kvarvarande företagen i genomsnitt för 78 procent av den årliga omsättningen hos företagen inom den totala studiepopulationen och 42 procent av antalet sysselsatta. Företag som endast förekommer enstaka år i registren tenderar alltså att ha förhållandevis låg omsättning men anställa förhållandevis många.

Tabell 4 Deskriptiv statistik för företag förekommande i Skatteverkets register två på varandra följande år

Antal respektive miljoner kronor, löpande priser

	Antal företag	Omsättning		Inköpskostnad		Lönekostnad		Antal anställda	
		Medel-värde	Median	Medel-värde	Median	Medel-värde	Median	Medel-värde	Median
2019	187 627	43,32	3,87	28,88	1,76	5,22	0,85	13,12	3,00
2020	194 100	40,73	3,57	27,03	1,60	5,09	0,83	12,43	2,00
2021	201 624	43,69	3,70	30,14	1,64	5,22	0,84	12,47	2,00
2022	210 014	49,32	3,85	33,97	1,72	5,41	0,86	12,71	2,00
2023	213 423	49,84	3,76	34,36	1,67	5,65	0,87	12,63	2,00

Anm. Tabellen visar sammanfattande statistik för alla företag i studiepopulationen som redovisat positiva värden för både in- och utgående moms, lämnar arbetsgivardeklarationer samt förekommer i Skatteverkets register över moms- och arbetsgivardeklarationer två på varandra följande år.

Källa: Skatteverket.

Eftersom logaritmiska förändringar lätt kan leda till att extrema värden får oproportionerligt stort genomslag begränsas analysen, liksom i BDJ, årsvis till de företag för vilka den logaritmiska förändringen i omsättning per anställd ($\hat{p}_{it}^q$) och insatsvarukostnad per anställd ($\hat{p}_{it}^q$) faller inom variablernas 5:e och 95:e percentil. Efter begränsningen innehåller urvalet i genomsnitt 169 742 företag per år under studieperioden 2019–2023 (se tabell 1). Dessa företag står i genomsnitt för 37 procent av

den årliga omsättningen och 33 procent av det årliga antalet sysselsatta hos företagen inom de studerade branscherna.

Bilaga 3: Utvecklingen efter bransch

För att göra analysen mer jämförbar med de i tidigare rapporter, delas företagen i den här bilagan upp i mindre branschgrupper än i avsnitt 4.

I avsnitt 4 redovisas prispåslagens utveckling under 2019–2023 efter sektortillhörighet samt hur mycket de olika faktorerna bidragit till de förändrade priserna inom respektive sektor. Inom varubranscherna ökade prispåslagen, men var den svagast bidragande faktorn bakom prisförändringarna. Inom tjänstebansscherna minskade prispåslagen medan insatsvarupriser, löner och kategorin övrigt alla bidrog till att priserna steg.

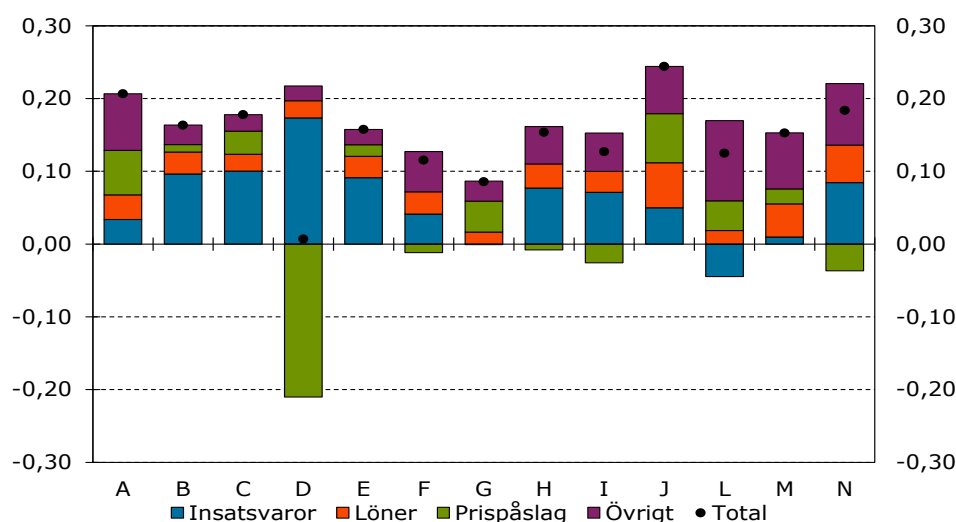
Nedan delas sektorerna upp efter bransch, först efter SNI-avdelning och sedan efter SNI-huvudgrupp. Här utgörs varubranscherna av avdelningarna A–E eller huvudgrupperna 1–39 och tjänstebansscherna av avdelningarna F–N eller huvudgrupperna 31–82.

När varubranscherna delas upp i avdelningar består bilden ovan i stora drag. Prispåslagen ökade, men det var framför allt insatsvarupriserna som bidrog till att priserna ökade (se diagram 20). Undantagen utgörs av avdelning A (jordbruk, skogsbruk och fiske) där det i stället var kategorin övrigt som bidrog mest och avdelning D (försörjning av el, gas, värme och kyla) där prispåslagen minskade så pass att de nästan helt tog ut bidragen från de resterande faktorerna.

Om varubranscherna delas upp ytterligare i SNI-huvudgrupper steg prispåslagen fortsatt i de flesta branscher (se diagram 21). Insatsvarupriserna var den faktor som bidrog mest till prisförändringarna i en majoritet av huvudgrupperna, men i en tredjedel var i stället just prispåslagen den faktor som bidrog mest.

Diagram 20 Bidrag åren 2019–2023 efter SNI-avdelning

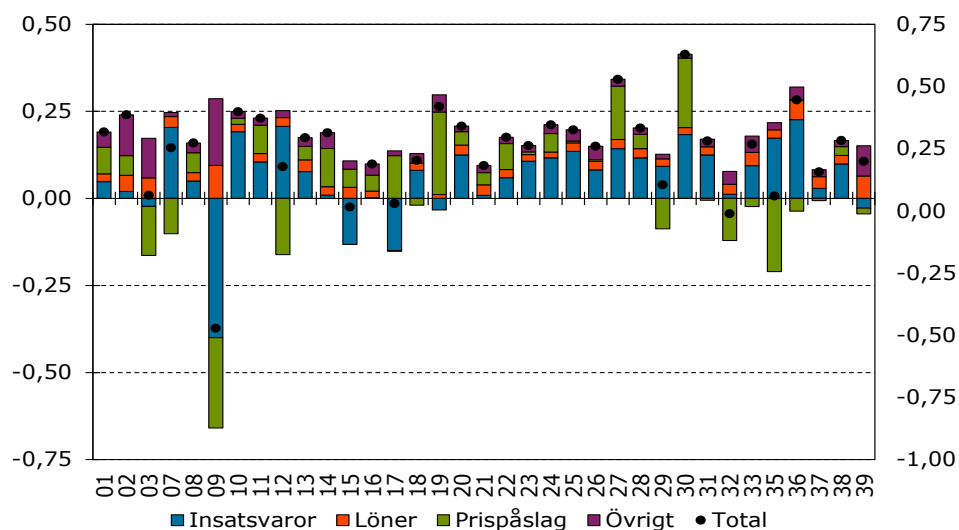
Logaritmisk förändring

Källor: Skatteverket och Konjunkturinstitutet.

Diagram 21 Bidrag inom varubranscherna åren 2019–2023 efter SNI-huvudgrupp

Logaritmisk förändring

Anm. Varubranscherna avser företag inom SNI-huvudgrupperna 1–39.

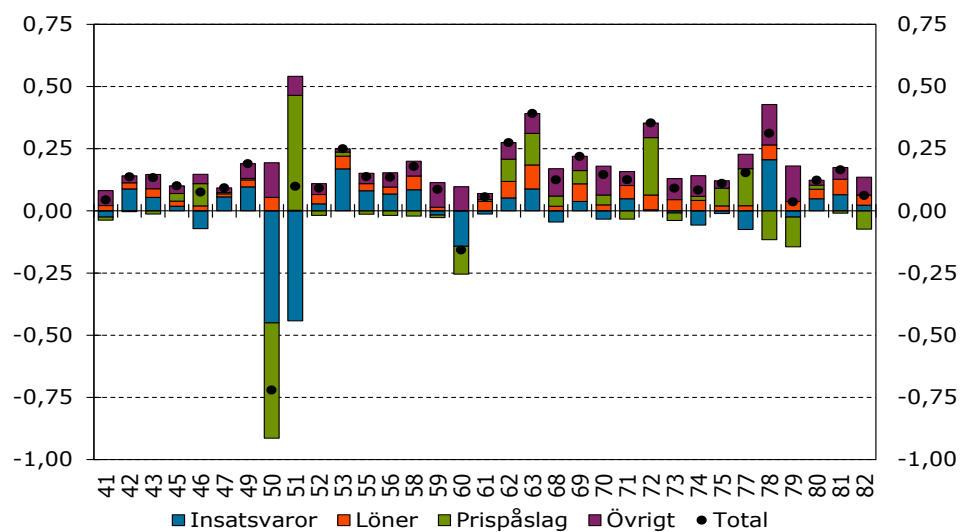
Källor: Skatteverket och Konjunkturinstitutet.

När tjänstebranscherna delas upp i avdelningar kompliceras bilden. Den ena hälften av avdelningarna följer mönstret för tjänstesektorn som helhet med minskade prispåslag och positiva bidrag från insatsvarupriser, löner och kategorin övrigt (se avdelningarna F–N i diagram 20). I den andra hälften av avdelningarna ökade prispåslagen i stället och i avdelning L (fastighetsverksamhet) bidrog insatsvarupriserna negativt till prisförändringarna.

Om tjänstebranscherna delas upp ytterligare i SNI-huvudgrupper kompliceras bilden än mer. Inom samtliga avdelningar förutom I och L fanns det åtminstone en huvudgrupp där åtminstone en faktor bytte tecken och bidrog negativt trots att den för avdelningen som helhet bidrog positivt eller vice versa (se diagram 22). Totalt sett tog dessa förändringar mer eller mindre ut varandra och prispåslagen minskade i ena hälften av huvudgrupperna medan de ökade i den andra hälften. I drygt hälften av huvudgrupperna bidrog insatsvarupriser, löner och kategorin övrigt till att priserna steg.

Diagram 22 Bidrag inom tjänstebranscherna åren 2019–2023 efter SNI-huvudgrupp

Logaritmisk förändring

Anm. Tjänstebranscherna avser företag inom SNI-huvudgrupperna 41–82.

Källor: Skatteverket och Konjunkturinstitutet.